

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRẦN DANH TRUNG

**GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH
CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2014

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRẦN DANH TRUNG

**GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH
CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Thị Thúy Phương

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu nào khác, mọi sự trích dẫn đã được chỉ rõ nguồn gốc. Tác giả hoàn toàn chịu trách nhiệm về tính xác thực và nguyên bản của luận văn.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2013

Tác giả

Trần Danh Trung

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và chân thành tới:

TS. Đỗ Thị Thúy Phương - Người đã chỉ bảo, hướng dẫn và giúp đỡ tôi rất tận tình trong suốt thời gian thực hiện và hoàn thành luận văn. Tôi xin trân trọng cảm ơn Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Khoa Sau Đại học là cơ sở đào tạo, đã tạo mọi điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu và hoàn thành luận văn. Xin gửi lời cảm ơn đến Liên minh HTX tỉnh Thái Nguyên và các cơ quan, cá nhân đã giúp đỡ tôi về nguồn tư liệu phục vụ cho việc thực hiện đề tài. Cuối cùng xin cảm ơn gia đình, những người thân và bạn bè, đồng nghiệp luôn động viên, ủng hộ, giúp tôi tập trung nghiên cứu và hoàn thành bản luận văn thạc sỹ của mình.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2013

Tác giả

Trần Danh Trung

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu của đề tài.....	2
2.1. Mục tiêu chung.....	2
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	2
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	2
3.1. Đối tượng nghiên cứu.....	2
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý nghĩa khoa học của đề tài.....	3
5. Kết cấu của luận văn.....	3
Chương 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA HỢP TÁC XÃ.....	4
1.1. Cơ sở lý luận về năng lực cạnh tranh của HTX	4
1.1.1. Một số vấn đề lý thuyết về cạnh tranh và năng lực cạnh tranh.....	4
1.1.2. Các yếu tố tác động đến năng lực cạnh tranh của các HTX	11
1.2. Cơ sở thực tiễn - Kinh nghiệm nâng cao năng lực cạnh tranh của HTX ở một số nước trên thế giới và ở Việt Nam	14
1.2.1. Liên minh hợp tác xã quốc tế (ICA)	14
1.2.2. Phát triển và nâng cao năng lực cạnh tranh của hợp tác xã ở một số nước trên thế giới	16
1.2.3. Quá trình phát triển của các hợp tác xã ở Việt Nam	18
1.2.4. Một số bài học kinh nghiệm để nâng cao năng lực cạnh tranh của các hợp tác xã ở Việt Nam	21

Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	25
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	25
2.2. Phương pháp nghiên cứu	25
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	25
2.2.2. Phương pháp xử lý số liệu.....	27
2.2.3. Phương pháp phân tích.....	27
2.3. Hệ thống tiêu chí đánh giá năng lực cạnh tranh của HTX	28
Chương 3. THỰC TRẠNG NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN	29
3.1. Thực trạng phát triển HTX trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	29
3.1.1. Tình hình phát triển hợp tác xã tỉnh Thái Nguyên.....	29
3.1.2. Tình hình hoạt động của các hợp tác xã.....	33
3.2. Thực trạng năng lực cạnh tranh của các HTX ở tỉnh Thái Nguyên	36
3.2.1. Năng lực cạnh tranh về sản phẩm	36
3.2.2. Thị phần tiêu thụ sản phẩm, dịch vụ	38
3.2.3. Hiệu quả hoạt động SXKD	40
3.2.4. Năng lực thu hút các nguồn lực tài chính	41
3.2.5. Khả năng liên kết và hợp tác của các HTX.....	43
3.2.6. Kết quả đánh giá của các chuyên gia về năng lực cạnh tranh của các hợp tác xã so với các loại hình doanh nghiệp khác	44
3.3. Các yếu tố tác động đến năng lực cạnh tranh của các HTX.....	44
3.3.1. Các yếu tố bên ngoài hợp tác xã	44
3.3.2. Các yếu tố bên trong của HTX.....	47
3.4. Phân tích SWOT đối với các HTX ở Thái Nguyên.....	55
3.5. Đánh giá chung về năng lực cạnh tranh của các HTX ở tỉnh Thái Nguyên.....	59
3.5.1. Về tổ chức quản lý hoạt động của các hợp tác xã	59
3.5.2. Về kết quả hoạt động của các hợp tác xã	60

3.5.3. Một số hạn chế, tồn tại	62
3.5.4. Phân tích những nguyên nhân của hạn chế và ảnh hưởng của nó đến năng lực cạnh tranh của các HTX.....	63
Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN.....	65
4.1. Định hướng phát triển HTX ở tỉnh Thái Nguyên	65
4.1.1. Cơ sở của những định hướng	65
4.1.2. Định hướng và mục tiêu nâng cao năng lực cạnh tranh của các hợp tác xã trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	66
4.2. Giải pháp nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh của các HTX ở tỉnh Thái Nguyên.....	69
4.2.1. Nhóm giải pháp dành cho các HTX.....	69
4.2.2. Giải pháp tạo lập môi trường kinh doanh đối với HTX.....	74
4.3. Kiến nghị.....	76
4.3.1. Kiến nghị với Trung ương.....	76
4.3.2. Kiến nghị với UBND tỉnh Thái Nguyên	76
4.3.3. Kiến nghị với sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Liên minh HTX tỉnh Thái Nguyên.....	77
KẾT LUẬN	79
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	81
PHỤ LỤC	82

DANH MỤC CÁC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT

TT	Viết tắt	Viết đầy đủ
1	BQT	Ban quản trị
2	BKS	Ban kiểm soát
3	CN	Chủ nhiệm
4	CNXH	Chủ nghĩa xã hội
5	CNTB	Chủ nghĩa tư bản
6	CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
7	HTX	Hợp tác xã
8	HTX NN	HTX nông nghiệp
9	HTXPNN	HTX Phi nông nghiệp
10	ICA	Liên minh HTX Quốc tế
11	KTHT	Kinh tế hợp tác
12	KTTT	Kinh tế tập thể
13	KTT	Kế toán trưởng
14	LMHTXVN	Liên minh HTX Việt Nam
15	LMHTXTN	Liên minh HTX tỉnh Thái Nguyên
16	LHQ	Liên hiệp quốc
17	NN	Nông nghiệp
18	ND	Nông dân
19	NT	Nông thôn
20	PCN	Phó chủ nhiệm
21	XHCN	Xã hội chủ nghĩa
22	SXKD	Sản xuất kinh doanh
23	THT	Tổ hợp tác
24	UBND	Ủy ban nhân dân
25	UBMTTQVN	Ủy ban mặt trận tổ quốc Việt Nam

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Phân tổ HTX theo địa bàn toàn tỉnh Thái Nguyên.....	26
Bảng 2.2: HTX phân theo lĩnh vực hoạt động	26
Bảng 3.1: Tình hình chuyển đổi và thành lập mới hợp tác xã giai đoạn 2001-2012.....	32
Bảng 3.2: Tổng hợp HTX theo địa bàn toàn tỉnh đến 31/12/2012.....	33
Bảng 3.3. Tổng hợp HTX theo lĩnh vực hoạt động	34
Bảng 3.4. Doanh thu và tốc độ tăng doanh thu của các HTX.....	39
Bảng 3.5: Một số chỉ số tài chính của các HTX nông nghiệp	40
Bảng 3.6: Một số chỉ số tài chính của các HTX phi nông nghiệp	40
Bảng 3.7: Tỷ suất lợi nhuận/ doanh thu bình quân của các loại hình doanh nghiệp theo hình thức sở hữu tại Thái Nguyên năm 2012.....	41
Bảng 3.8: Vốn phân theo lĩnh vực hoạt động của các HTX	41
Bảng 3.9: Đánh giá của chuyên gia về năng lực cạnh tranh các loại hình doanh nghiệp.....	44
Bảng 3.10: Số lượng và trình độ cán bộ quản lý HTX năm 2012.....	48
Bảng 3.11: Trình độ cán bộ quản lý các HTX	49
Bảng 3.12: Trình độ cán bộ quản lý các loại hình doanh nghiệp.....	50
Bảng 3.13: Số lượng các hợp tác xã đã có trụ sở	53
Bảng 3.14: Tình hình vốn quỹ của các HTX đến 31/12/2012	54
Bảng 3.15: Nhận nhận năng lực cạnh tranh của các HTX các nhà quản lý nhà nước, cán bộ quản lý HTX và các chuyên gia.....	56
Biểu 3.16: Phân tích SWOT đối với các HTX ở Thái Nguyên.....	57

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm qua, thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, nền kinh tế nước ta đã có những bước phát triển vượt bậc. Phát triển nền kinh tế nhiều thành phần là chủ trương nhất quán của Đảng từ sau Đại hội VI đến nay. Trong đó, thành phần kinh tế tập thể mà nòng cốt là các hợp tác xã được xác định là một trong những thành phần kinh tế quan trọng, góp phần vào việc phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trong từng giai đoạn, phát triển kinh tế xã hội của đất nước các hợp tác xã đã có sự đóng góp to lớn trong sự phát triển chung của nền kinh tế nước nhà, số lượng các tổ hợp tác và hợp tác xã thành lập mới theo Luật Hợp tác xã ngày càng tăng lên; các hợp tác xã kiểu cũ cơ bản được chuyển đổi; hợp tác xã phát triển đa dạng cả về ngành nghề, lĩnh vực, quy mô và trình độ. Thực hiện Luật HTX, do tôn trọng các nguyên tắc và bản chất của các HTX, tình trạng yếu kém của khu vực kinh tế tập thể từng bước được khắc phục, một số mô hình HTX điển hình tiên tiến làm ăn có hiệu quả trong công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp, vận tải, kinh doanh tổng hợp, chế biến và dịch vụ thương mại... Bộ máy tổ chức hợp tác xã được củng cố, bước đầu khẳng định kinh tế hợp tác, HTX là nhân tố quan trọng góp phần đảm bảo an sinh xã hội, ổn định chính trị ở cơ sở, đóng góp vào sự phát triển kinh tế xã hội trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.

Phát triển hợp tác xã trong thời kỳ đổi mới là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước. Năm 2006 khu vực kinh tế hợp tác xã của tỉnh Thái Nguyên có giá trị GDP là 34.360 triệu đồng, năm 2008 là 34.290 triệu đồng. Như vậy, nhịp độ tăng trưởng bình quân hàng năm của khu vực này là khoảng gần 2%. Trong mấy năm qua, năm đạt tăng trưởng cao nhất năm 2010 có giá trị là 34,61 triệu đồng với mức tăng 9,87% nhưng lại có năm giảm tăng trưởng tới gần 12,51% (năm 2007). Điều đó chứng tỏ, khu vực kinh tế hợp tác, HTX phát triển chưa thật sự ổn định. Số HTX hoạt động hiệu quả chiếm tỷ lệ thấp chỉ đạt khoảng 20%-30% trong khi số HTX yếu kém chiếm tỷ lệ cao với 45%-50%. Một số HTX hoạt động mang tính hình thức chỉ còn bộ máy mà không hoạt động, chưa được củng cố hoặc giải thể. Tình trạng một số HTX thành lập mới không xuất phát từ nhu cầu thực tiễn, ra đời với mục đích như để được hưởng chính sách vay vốn ưu đãi hoặc đón các chương trình tài trợ của